

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.6.2014
COM(2014) 332 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**σχετικά με το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία
κατά την περίοδο 2014-2020**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**σχετικά με το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία
κατά την περίοδο 2014-2020**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Η εξασφάλιση ασφαλούς και υγιούς περιβάλλοντος εργασίας για έναν αριθμό εργαζομένων που υπερβαίνει τα 217 εκατομμύρια στην ΕΕ αποτελεί στρατηγικό στόχο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τα άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ. Καθώς οι κίνδυνοι για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων είναι παρόμοιοι σε όλη την ΕΕ, η Ένωση μπορεί να βοηθήσει τα κράτη μέλη να τους αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα, διασφαλίζοντας παράλληλα ισοδύναμο επίπεδο σε όλη την ΕΕ. Ο ρόλος αυτός αναγνωρίζεται ρητά στη Συνθήκη¹, η οποία δίνει στην Ένωση συντρέχουσα αρμοδιότητα για την ενθάρρυνση της συνεργασίας των κρατών μελών και την έκδοση οδηγιών για τον καθορισμό ελάχιστων απαιτήσεων σχετικά με τη βελτίωση του περιβάλλοντος εργασίας με στόχο την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων.

Η δράση της ΕΕ για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία (ΑΥΕ) εντάσσεται στο στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής που περιλαμβάνει δύο σημαντικά συστατικά στοιχεία:

1. ένα σύνολο νομοθετικών διατάξεων της ΕΕ που καλύπτουν τους σημαντικότερους επαγγελματικούς κινδύνους και παρέχουν κοινούς ορισμούς, δομές και κανόνες τους οποίους προσαρμόζουν τα κράτη μέλη στις ειδικές εθνικές συνθήκες· και
2. μια σειρά πολυετών προγραμμάτων δράσης από το 1978 έως το 2002, τα οποία διαδέχτηκαν οι ευρωπαϊκές στρατηγικές (που καλύπτουν τις περιόδους 2002-06 και 2007-12), για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων και των κοινών στόχων, τη δημιουργία ενός πλαισίου για τον συντονισμό των εθνικών πολιτικών και την προώθηση μιας ολιστικής κουλτούρας πρόληψης. Αποτέλεσμα της στρατηγικής 2007-12 είναι 27 κράτη μέλη να έχουν θεσπίσει εθνικές στρατηγικές.

Η πρόληψη των κινδύνων και η προώθηση ασφαλέστερων και πιο υγιεινών συνθηκών στον χώρο εργασίας αποτελούν στοιχεία ζωτικής σημασίας όχι μόνο για τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, αλλά και για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας. Η διατήρηση της υγείας των εργαζομένων έχει άμεσο και μετρήσιμο αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και συμβάλλει στη βελτίωση της βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Η πρόληψη των σοβαρών ατυχημάτων ή των επαγγελματικών ασθενειών και η προαγωγή της υγείας των εργαζομένων καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού τους βίου, από την πρώτη τους κιόλας δουλειά, είναι στοιχείο κλειδί που θα τους επιτρέψει να εργαστούν για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα. Το γεγονός αυτό συμβάλλει, επίσης, στην αντιμετώπιση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων της δημογραφικής γήρανσης, συμβαδίζοντας με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη². Ειδικότερα, στην κατευθυντήρια γραμμή για την απασχόληση αριθ. 7 υπογραμμίζεται η προώθηση της ποιότητας των θέσεων εργασίας. Στη δέσμη μέτρων για την απασχόληση³ τονίζεται ότι η βελτίωση των συνθηκών εργασίας έχει θετικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα.

¹ Άρθρα 151 και 153 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

² COM(2010) 2020 και COM(2014) 130 final.

³ COM(2012) 0173 final.

Η επένδυση στην ΑΥΕ συμβάλλει στην ευεξία των εργαζομένων και είναι οικονομικά αποδοτική. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, οι επενδύσεις στον τομέα αυτόν μπορούν να αποφέρουν πολύ υψηλές αποδόσεις, που θα ανέρχονται κατά μέσο όρο σε 2,2⁴ και θα κυμαίνονται από 1,29 έως 2,89⁵.

Από τα πορίσματα της αξιολόγησης της στρατηγικής για την ΑΥΕ κατά την περίοδο 2007-12⁶ επιβεβαιώνεται η αξία του στρατηγικού πλαισίου πολιτικής της ΕΕ για την πολιτική δράση στον τομέα αυτόν και αποδεικνύεται η σθεναρή υποστήριξη των ενδιαφερόμενων μερών σε μια διαρκή στρατηγική προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ. Στην αξιολόγηση τονίζεται η ανάγκη επανεξέτασης των στόχων, των προτεραιοτήτων και των μεθόδων εργασίας για την προσαρμογή του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ στις μεταβαλλόμενες μορφές εργασίας και τους νέους και αναδυόμενους κινδύνους.

Το 2013 η Επιτροπή ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση μέσω του διαδικτύου⁷ με σκοπό την καταγραφή των απόψεων των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με την εφαρμογή της προηγούμενης στρατηγικής για την ΑΥΕ και τις μελλοντικές ενέργειες. Από τις 500 και πλέον απαντήσεις που εστάλησαν στην Επιτροπή επιβεβαιώθηκε η ανάγκη να συνεχιστεί ο συντονισμός σε επίπεδο ΕΕ στον συγκεκριμένο τομέα, ενώ παράλληλα έγιναν ενδιαφέρουσες προτάσεις σχετικά με το περιεχόμενο του νέου στρατηγικού πλαισίου. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες πιστεύουν ότι θα πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες για να περιοριστεί ο διοικητικός φόρτος και το κόστος συμμόρφωσης για τις μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Η πλειονότητα των ερωτηθέντων πρότεινε επίσης η επίτευξη των στόχων αυτών να επιδιωχθεί διατηρώντας παράλληλα το υψηλό επίπεδο συμμόρφωσης με τις αρχές της ΑΥΕ, ανεξάρτητα από το μέγεθος των εταιρειών.

Στην πρότασή της για ένα στρατηγικό πλαίσιο σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία για την περίοδο 2014-20, η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη τις διάφορες συνεισφορές, οι οποίες ήταν όλες υπέρ της ανάληψης μιας πρωτοβουλίας στρατηγικής πολιτικής, και ιδίως εκείνες που έλαβε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁸, τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Υγεία και την Ασφάλεια (ACSH)⁹ και την Επιτροπή Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας (SLIC)¹⁰.

Για να ολοκληρωθεί η διαδικασία διαβούλευσης, η Επιτροπή διοργάνωσε μια διάσκεψη με θέμα τις «συνθήκες εργασίας»¹¹, στην οποία συμμετείχαν τα κυριότερα ενδιαφερόμενα μέρη και συζήτησαν τις βασικές προκλήσεις και προτεραιότητες για τη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας στον χώρο εργασίας.

⁴ International Social Security Association (ISSA-Διεθνής ένωση κοινωνικής ασφάλισης), *The return on prevention: Calculating the costs and benefits of investments in occupational safety and health in companies* (Η απόδοση της πρόληψης: υπολογισμός κόστους και οφέλους των επενδύσεων στην υγεία και την ασφάλεια στην εργασία για τις εταιρείες), <http://www.issa.int>.

⁵ BenOSH, *Socio-economic costs of accidents at work and work-related ill health* (Το κοινωνικοοικονομικό κόστος των ατυχημάτων στον χώρο εργασίας και των ασθενειών που συνδέονται με την εργασία, <http://ec.europa.eu/social>).

⁶ SWD (2013) 202.

⁷ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=333&langId=en&consultId=13&visib=0&furtherConsult=yes>.

⁸ Ψήφισμα Α7-0409/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής στρατηγικής: ψήφισμα 2013/2685(RSP) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 12ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

⁹ Η γνώμη εγκρίθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2011.

¹⁰ Η γνώμη εγκρίθηκε την 9η Φεβρουαρίου 2012.

¹¹ Η διάσκεψη για τις συνθήκες εργασίας πραγματοποιήθηκε στις 28 Απριλίου 2014.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventsId=979&furtherEvents=yes>

Η εφαρμογή του εν λόγω στρατηγικού πλαισίου θα πραγματοποιηθεί παράλληλα με την εκ των υστέρων αξιολόγηση της νομοθεσίας της ΕΕ για την ΑΥΕ, η οποία αναμένεται να δώσει αποτελέσματα έως το τέλος του 2015. Η εν λόγω αξιολόγηση, η οποία απαιτείται βάσει της οδηγίας-πλασίου 89/391/ΕΟΚ και περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα της Επιτροπής σχετικά με την καταλληλότητα του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ (REFIT)¹², θα ενισχύσει τα επιχειρήματα για την πιθανή νέα ανάληψη πρωτοβουλιών στο μέλλον. Για τον λόγο αυτό και με δεδομένη τη μεγάλη σημασία της διαδικασίας αυτής, το τρέχον πλαίσιο θα επανεξεταστεί το 2016 ώστε να ληφθούν πλήρως υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και η επανεξέταση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Στην παρούσα ανακοίνωση καθορίζονται οι κύριοι στρατηγικοί στόχοι και μια σειρά ενεργειών για την προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων (μέρος 4), με βάση τον εντοπισμό των εκκρεμοτήτων (μέρος 2) και τις σημαντικότερες προκλήσεις (μέρος 3).

2. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΩΝ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι βελτιώσεις που έχουν επιτευχθεί όσον αφορά τις επιδόσεις της ΕΕ στον τομέα της ΑΥΕ κατά τα τελευταία 25 χρόνια μπορούν σε μεγάλο βαθμό να αποδοθούν στη συνολική νομοθεσία και τις δράσεις πολιτικής που έχουν ξεκινήσει και εφαρμόζουν η Ένωση, τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι κοινωνικοί εταίροι.

Οι περισσότερες από τις νομοθετικές και τις μη νομοθετικές πρωτοβουλίες που καθορίστηκαν στη στρατηγική της ΕΕ για την ΑΥΕ κατά την περίοδο 2007-2012 έχουν δώσει αποτελέσματα.

Η στρατηγική της ΕΕ για την ΑΥΕ προσέφερε ένα κοινό πλαίσιο συντονισμού και μια κοινή αντίληψη κατεύθυνσης. Τα 27 κράτη μέλη διαθέτουν πλέον εθνική στρατηγική για την ΑΥΕ, η οποία είναι προσαρμοσμένη στις εθνικές συνθήκες και τους εθνικούς τομείς προτεραιότητας. Κατά την περίοδο 2007-2011 σημειώθηκε στην ΕΕ μείωση κατά 27,9% στο ποσοστό των ατυχημάτων που έχουν ως αποτέλεσμα απουσίες μεγαλύτερες των τριών ημερών από την εργασία¹³. Οι πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης που πραγματοποιήθηκαν τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο συνέβαλαν στην καλλιέργεια της κουλτούρας πρόληψης του κινδύνου.

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου¹⁴, η μεγάλη πλειονότητα των εργαζομένων εκφράζουν την ικανοποίησή τους όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας (85 %) και πάνω από τα τρία τέταρτα (77 %) αναφέρουν ότι στον χώρο εργασίας τους υπάρχουν πληροφορίες και/ή κατάρτιση σχετικά με την ΑΥΕ.

Η αξιολόγηση της στρατηγικής της ΕΕ για την ΑΥΕ επιβεβαίωσε ότι η εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ ήταν αποτελεσματική και ότι οι κύριοι στόχοι της επιτεύχθηκαν. Η στρατηγική της ΕΕ συνέβαλε στην καλύτερη εφαρμογή της νομοθεσίας στον τομέα της ΑΥΕ και αποσαφήνισε τους κανόνες της ΕΕ. Ωστόσο, η εφαρμογή εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, ιδίως όσον αφορά τις ΜΜΕ οι οποίες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συμμόρφωση με ορισμένες κανονιστικές ρυθμίσεις. Επιπλέον, υπήρχαν κενά, ιδίως όσον αφορά τον αντίκτυπο σε μεμονωμένες επιχειρήσεις σε τοπικό επίπεδο, κυρίως ΜΜΕ. Παρά το γεγονός ότι οι κυβερνητικές αρχές συμμετείχαν ενεργά στην υλοποίηση της στρατηγικής, υπήρξε δυσκολία στην ανάπτυξη αισθήματος κυριότητας στους άλλους εταίρους της ΕΕ,

¹² COM(2012) 746.

¹³ Ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα (ESAW), εκτίμηση της Eurostat. Δεδομένα για τους τομείς A C-N της NACE Αναθ. 2.

¹⁴ Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο για τις συνθήκες εργασίας

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_404_391_en.htm#398

ιδίως τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους. Η συλλογή στατιστικών δεδομένων και η ανάπτυξη εργαλείων παρακολούθησης δεν ήταν ικανοποιητικές. Ειδικότερα, στην αξιολόγηση της στρατηγικής για την περίοδο 2007-12 τονίζεται η ανάγκη για αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του αντικτύπου συγκεκριμένων ενεργειών πρόληψης σε μεμονωμένες επιχειρήσεις (ιδίως τις ΜΜΕ), η αλληλεπίδραση της ΑΥΕ με το περιβάλλον και τα χημικά προϊόντα, και η αποτελεσματική πρόληψη των επαγγελματικών ασθενειών και των ασθενειών που συνδέονται με την εργασία.

Παρά τη σημαντική μείωση των ατυχημάτων και τη βελτίωση της πρόληψης, ο τομέας της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία στην ΕΕ απαιτεί περαιτέρω βελτίωση.

- Κάθε χρόνο πάνω από 4 000 εργαζόμενοι πεθαίνουν λόγω ατυχημάτων που συμβαίνουν στην εργασία και πάνω από τρία εκατομμύρια εργαζόμενοι παθαίνουν σοβαρό ατύχημα στην εργασία τους που έχει ως αποτέλεσμα την απουσία τους από αυτήν για διάστημα μεγαλύτερο των τριών ημερών¹⁵.
- Το 24,2 % των εργαζομένων πιστεύουν ότι η υγεία και η ασφάλειά τους βρίσκονται σε κίνδυνο λόγω της εργασίας τους, ενώ το 25 % δήλωσε ότι η εργασία είχε σημαντική αρνητική επίπτωση στην υγεία τους¹⁶.
- Εκτός από τον ανθρώπινο πόνο, το κόστος από τις άδειες ασθενείας που συνδέονται με την εργασία είναι απαράδεκτα υψηλό. Στη Γερμανία, 460 εκατ. ημέρες αδειών ασθενείας το χρόνο είχαν ως αποτέλεσμα μια εκτιμώμενη απώλεια στην παραγωγικότητα ύψους 3,1 % του ΑΕγχΠ¹⁷.
- Για την κοινωνική ασφάλιση το κόστος που συνδέεται με ασθένειες ή ατυχήματα είναι, επίσης, απαράδεκτα υψηλό. Κατά το οικονομικό έτος 2010/11, το καθαρό κόστος μόνο στο ΗΒ υπολογίστηκε σε 2 381 εκατομμύρια στερλίνες¹⁸.

Προκειμένου να γίνουν περισσότερες βελτιώσεις στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων όπως απαιτείται από τη Συνθήκη (άρθρα 153 και 156), η Επιτροπή θα πρέπει να αναλάβει βιώσιμη πολιτική δράση σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη της δημόσιας πολιτικής για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία τεκμηριώνονται πολύ καλά όσον αφορά τον θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη και την αύξηση της παραγωγικότητας, τη μείωση των ατυχημάτων και τη μικρότερη συχνότητα σοβαρών ασθενειών. Ωστόσο, κατά τη λήψη μέτρων, πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη το κόστος για τις εταιρείες.

3. ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ;

Η καταγραφή που γίνεται στο προηγούμενο τμήμα παρουσιάζει τις κύριες προκλήσεις οι οποίες είναι κοινές σε όλη την Ένωση και απαιτούν την ανάληψη περαιτέρω πολιτικής δράσης.

- **Πρώτη πρόκληση: Βελτίωση των επιδόσεων των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή, ιδίως μέσω της βελτίωσης της δυνατότητας των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων να εφαρμόζουν αποτελεσματικά και αποδοτικά μέτρα πρόληψης του κινδύνου.**

Η προσέγγιση σχετικά με την πρακτική εφαρμογή της νομοθεσίας στον τομέα της ΑΥΕ διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Το γεγονός αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία σχετικά με

¹⁵ Ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα (ESAW), 2011.

¹⁶ Ευρωπαϊκή έρευνα για τις συνθήκες εργασίας (EWCS), 2010.

¹⁷ Έκθεση του οργανισμού BAuA και του υπουργείου Εργασίας με θέμα *Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία*, 2011.

¹⁸ Κόστος για τη Βρετανία από θανατηφόρα ατυχήματα και τραυματισμούς βάσει ιδίων δηλώσεων και προβλήματα υγείας που συνδέονται με την εργασία, 2010/11, HSE, 2013.

το ποσοστό στο οποίο πληρούνται οι απαιτήσεις στις ιδιωτικές εταιρείες και τους φορείς του δημοσίου τομέα, σε όλους τους τομείς των οικονομικών δραστηριοτήτων και σε οποιοδήποτε μεγέθους εταιρείες.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, το πεδίο εφαρμογής και η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης στα θέματα ΑΥΕ εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση για τις μικρές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Οι μικρότερες επιχειρήσεις έχουν την τάση να παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά συμμόρφωσης προς τις εθνικές και τις ενωσιακές διατάξεις και να αναφέρουν λιγότερα μέτρα διαχείρισης των θεμάτων που αφορούν την ΑΥΕ, συγκριτικά με τις μεγάλες εταιρείες¹⁹.

Οι λόγοι είναι πολλοί, ξεκινώντας από την εγγενή δυσκολία τήρησης των ρυθμιστικών και διοικητικών διατάξεων, η οποία πολλές φορές οφείλεται στην έλλειψη άμεσα διαθέσιμης εμπειρογνομosύνης, και φτάνοντας έως την απουσία ευαισθητοποίησης όσον αφορά τις υποχρεώσεις, την απουσία καθοδήγησης ή το έλλειμμα επιβολής. Επιπλέον, το κόστος συμμόρφωσης, σε σχετικούς όρους, είναι υψηλότερο για τις ΜΜΕ.

Στη στρατηγική για την περίοδο 2007-12, η Επιτροπή και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA) συνέταξαν πρακτικούς οδηγούς και υλικό σχετικά με την ορθή πρακτική με σκοπό την προώθηση της εφαρμογής μέτρων στις ΜΜΕ για την ΑΥΕ. Το διαδικτυακό διαδραστικό εργαλείο εκτίμησης της επικινδυνότητας (Online Interactive Risk Assessment Tool - OiRA)²⁰ που ανέπτυξε ο οργανισμός EU-OSHA συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην προώθηση της συμμόρφωσης των ΜΜΕ με τις απαιτήσεις που αφορούν τον τομέα της ΑΥΕ. Ωστόσο, απαιτούνται πιο επικεντρωμένες προσπάθειες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής θα πρέπει να συνεκτιμούν τις ειδικές συνθήκες και τους περιορισμούς των πολύ μικρών και των μικρών επιχειρήσεων κατά τη θέσπιση και την εφαρμογή ρυθμιστικών μέτρων για την ΑΥΕ. Οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής δεν πρέπει να θεωρούν ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τους κανόνες για την ΑΥΕ θα εφαρμοστούν ισότιμα ή θα έχουν το ίδιο σχετικό κόστος τόσο για τις μεγάλες όσο και για τις μικρές επιχειρήσεις.

Πρέπει να εξευρεθούν απλούστερες και αποτελεσματικότερες λύσεις, ώστε να λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση των πολύ μικρών και των μικρών επιχειρήσεων και κατά συνέπεια να διασφαλίζεται η αποτελεσματική προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων σε όλους τους χώρους εργασίας, ανεξάρτητα από το μέγεθος των εταιρειών. Αυτό απαιτεί την απλούστευση της νομοθεσίας, όπου είναι δυνατόν, και την παροχή προσαρμοσμένης καθοδήγησης και υποστήριξης στις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις για τη διευκόλυνση της εκτίμησης της επικινδυνότητας.

- **Δεύτερη πρόκληση: Βελτίωση της πρόληψης των ασθενειών που συνδέονται με την εργασία μέσω της αντιμετώπισης των υφιστάμενων, των νέων και των αναδυόμενων κινδύνων**

¹⁹ Το μέγεθος μιας επιχείρησης, ο κλάδος και η χώρα αποτελούν τους κυριότερους καθοριστικούς παράγοντες όσον αφορά τη διαχείριση των θεμάτων ΑΥΕ στο εσωτερικό των επιχειρήσεων, σύμφωνα με την έρευνα του 2012 για τους νέους και τους αναδυόμενους κινδύνους στις επιχειρήσεις (ESENER).

²⁰ <http://www.oiraproject.eu/> Το OiRA είναι διαδικτυακή πλατφόρμα η οποία επιτρέπει τη δημιουργία τομεακών εργαλείων εκτίμησης της επικινδυνότητας σε όλες τις γλώσσες με εύκολο και τυποποιημένο τρόπο. Επιτρέπει τη δημιουργία εύχρηστων και δωρεάν διαδικτυακών εργαλείων που μπορούν να βοηθήσουν τις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις ώστε να εφαρμόσουν σταδιακά μια διαδικασία εκτίμησης της επικινδυνότητας - ξεκινώντας από τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των κινδύνων στον χώρο εργασίας, περνώντας από τη λήψη των αποφάσεων και την εφαρμογή προληπτικών ενεργειών και καταλήγοντας στην παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων.

Τα προβλήματα υγείας που συνδέονται με την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των ασθενειών που προκαλούνται ή επιδεινώνονται από τις δυσμενείς συνθήκες εργασίας, επιβαρύνουν τους εργαζόμενους, τις εταιρείες και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης²¹.

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες διαθέσιμες εκτιμήσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO)²² ο συνολικός αριθμός των θανατηφόρων ασθενειών που συνδέονται με την εργασία ήταν 159 500 το 2008 για την ΕΕ-27, με κυρίαρχη αιτία θανάτου τον καρκίνο (95 500 περιπτώσεις). Υπολογίζεται ότι το 4 % έως 8,5 % του συνολικού αριθμού των καρκίνων αποδίδεται στην επαγγελματική έκθεση. Τα θανατηφόρα ατυχήματα που οφείλονται στις χημικές ουσίες αναλογούν στους μισούς περίπου θανάτους που συνδέονται με την εργασία.

Έχουν καταβληθεί πολύ σημαντικές προσπάθειες για την πρόληψη των επαγγελματικών ασθενειών, καθώς και των νέων ή των αναδυόμενων κινδύνων. Η ΕΕ έχει θεσπίσει νομοθεσία για τη ρύθμιση των χημικών προϊόντων, αποσκοπώντας στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος (REACH²³ και CLP²⁴), καθώς και για την αντιμετώπιση της έκθεσης στα ηλεκτρομαγνητικά πεδία. Έχουν επίσης ληφθεί μη νομοθετικά μέτρα, στα οποία περιλαμβάνονται η ενημέρωση, η ανταλλαγή ορθών πρακτικών και η καθιέρωση πανευρωπαϊκών εκστρατειών ευαισθητοποίησης κάθε δύο χρόνια από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (OSHA)²⁵. Λόγω της σοβαρότητας της πρόκλησης αυτής, οι επαγγελματικές μορφές καρκίνου, οι παθήσεις που οφείλονται στον αμιάντο, οι παθήσεις των πνευμόνων, οι παθήσεις του δέρματος, το άσθμα και άλλες χρόνιες παθήσεις απαιτούν διαρκή και εξειδικευμένη παρακολούθηση.

Παρά το γεγονός ότι οι νέες τεχνολογίες και καινοτομίες στον τομέα της οργάνωσης της εργασίας έχουν βελτιώσει σε μεγάλο βαθμό την ευεξία κατά την εργασία και τις συνθήκες εργασίας, η ουσιαστική πρόληψη των ασθενειών που συνδέονται με την εργασία απαιτεί την πρόβλεψη των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων των νέων τεχνολογιών στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων. Η βιομηχανική εφαρμογή των νέων τεχνολογιών οδηγεί σε νέα προϊόντα και διαδικασίες, τα οποία πρέπει να δοκιμάζονται και να ελέγχονται σε ικανοποιητικό βαθμό, ώστε να είναι βέβαιο ότι είναι ασφαλή και δεν παρουσιάζουν σοβαρούς κινδύνους για τους εργαζόμενους και τους καταναλωτές. Ένα τέτοιου είδους παράδειγμα είναι τα νανοϋλικά, τα οποία μπορεί να διαθέτουν μοναδικές ιδιότητες για τις οποίες μπορεί να απαιτούνται νέες μέθοδοι δοκιμών τοξικότητας και εργαλεία πρόβλεψης κινδύνου από το στάδιο ανάπτυξης του προϊόντος και έπειτα, για να εξεταστούν σωστά τα θέματα ασφάλειας. Επίσης, πρέπει να αντιμετωπιστούν άλλοι αναδυόμενοι κίνδυνοι που συνδέονται με την ανάπτυξη των βιοτεχνολογιών και των πράσινων τεχνολογιών.

Οι αλλαγές που έφεραν στην οργάνωση της εργασίας οι εξελίξεις στην τεχνολογία των πληροφοριών, ιδίως εκείνες που επιτρέπουν τη διαρκή σύνδεση, δημιουργούν τεράστιες δυνατότητες για ευέλικτες και διαδραστικές μεθόδους εργασίας. Υπάρχει επίσης αυξανόμενη πολυμορφία του εργατικού δυναμικού, όπως αντικατοπτρίζεται στις νέες άτυπες συμβατικές

²¹ Βλ. π.χ. μια ειδική μελέτη για το θέμα αυτό: Binazzi et al., *The burden of mortality with costs in productivity loss from occupational cancer in Italy*, American Journal of Industrial Medicine, Νοέμ. 2013 56(11): σ. 1272-9.

²² <http://www.ilo.org/safework/lang--en/index.htm>

http://www.ilo.org/public/english/region/euro/moscow/areas/safety/docs/safety_in_numbers_en.pdf

²³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώρηση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) (ΕΕ L 136 της 29.5.2007).

²⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2006, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία ουσιών και μειγμάτων (ΕΕ L 353 της 31.12.2008).

²⁵ Εκστρατεία OSHA 2012-13 «Συνεργασία για την πρόληψη των κινδύνων».

Εκστρατεία OSHA 2010-11 «Ασφαλής συντήρηση».

Εκστρατεία OSHA 2008-09 «Εκτίμηση επικινδυνότητας».

Εκστρατεία OSHA 2007-08 «Πρωτοβουλία για υγιείς χώρους εργασίας».

ρυθμίσεις και τα νέα εργασιακά πρότυπα, και το υψηλότερο ποσοστό εναλλαγής του προσωπικού στις θέσεις εργασίας που συνδέονται με τις μικρότερης διάρκειας θέσεις εργασίας, ιδίως μεταξύ των νέων. Ωστόσο, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου, οι εργαζόμενοι θεωρούν ότι το στρες είναι ένα από τους βασικούς επαγγελματικούς κινδύνους (53 %) και αμέσως μετά ακολουθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με την εργονομία [επαναλαμβανόμενες κινήσεις, στάσεις που προκαλούν πόνο ή κούραση (28 %)] και η άρση ή η μεταφορά φορτίων σε καθημερινή βάση (24 %). Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στον αντίκτυπο των αλλαγών στην οργάνωση της εργασίας όσον αφορά τη φυσική και διανοητική υγεία. Οι γυναίκες, ιδίως, αντιμετωπίζουν ειδικούς κινδύνους, όπως είναι οι μυοσκελετικές διαταραχές ή ειδικοί τύποι καρκίνου, λόγω της φύσης ορισμένων θέσεων εργασίας στις οποίες υπερεκπροσωπούνται²⁶.

- **Τρίτη πρόκληση: Αντιμετώπιση της δημογραφικής αλλαγής**

Ο πληθυσμός της ΕΕ γερνάει, αφού ο αριθμός των ατόμων ηλικίας άνω των 60 ετών στην ΕΕ αυξάνεται κάθε χρόνο κατά περισσότερο από δύο εκατομμύρια. Ο ενεργός πληθυσμός επίσης γερνάει, αφού το ποσοστό των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας στην απασχόληση αυξάνεται σε σύγκριση με το ποσοστό των νεότερων εργαζομένων. Σύμφωνα με τις προβολές πληθυσμού της Eurostat (Eurorop 2010), ο ενεργός πληθυσμός ηλικίας μεταξύ 55 και 64 ετών στην ΕΕ- 27 αναμένεται να αυξηθεί κατά 16 % περίπου μεταξύ του 2010 και του 2030.

Στη Λευκή Βίβλο της Επιτροπής σχετικά με τις συντάξεις προτείνεται η παράταση του επαγγελματικού βίου για να μπορέσουν τα συνταξιοδοτικά συστήματα να παραμείνουν επαρκή και βιώσιμα. Κάτι τέτοιο απαιτεί τις κατάλληλες συνθήκες εργασίας²⁷.

Η διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων είναι απαραίτητη για τον βιώσιμο επαγγελματικό βίο και την ενεργό και υγιή γήρανση, ιδίως υπό το πρίσμα της γήρανσης του ενεργού πληθυσμού και της παράτασης του επαγγελματικού βίου. Αυτό απαιτεί τη δημιουργία ενός ασφαλούς και υγιούς περιβάλλοντος, καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου ενός εργατικού δυναμικού το οποίο διαφοροποιείται όλο και περισσότερο. Η προώθηση της κουλτούρας της πρόληψης έχει ουσιαστική σημασία για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Η επιτυχής παράταση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κατάλληλη προσαρμογή των χώρων εργασίας και της οργάνωσης της εργασίας, καθώς και του χρόνου εργασίας, την προσβασιμότητα στον χώρο εργασίας και τις παρεμβάσεις στον χώρο εργασίας που αφορούν τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας. Η απασχολησιμότητα με βάση την ηλικία θα πρέπει επίσης να αναπτυχθεί προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αλλαγές στις ικανότητες των εργαζομένων που οφείλονται στη γήρανση. Τα καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες των ΤΠΕ (π.χ. για την υποβοηθούμενη από το περιβάλλον «εργασία») προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα επιλογών για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας. Επιπλέον, χρειάζονται μέτρα επανένταξης και αποκατάστασης που επιτρέπουν τη γρήγορη επιστροφή στην εργασία μετά από ένα ατύχημα ή μια ασθένεια, ώστε να αποφεύγεται ο μόνιμος αποκλεισμός των εργαζομένων από την αγορά εργασίας.

²⁶ EU-OSHA, 2013. *New risks and trends in the safety and health of women at work* (Νέοι κίνδυνοι και τάσεις για την ασφάλεια και την υγεία των γυναικών στην εργασία). <https://osha.europa.eu/en/publications/reports/new-risks-and-trends-in-the-safety-and-health-of-women-at-work/view>.

²⁷ Λευκή βίβλος. *Ατζέντα για επαρκείς, ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις*, COM(2012) 55 final.

4. ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η Επιτροπή, προκειμένου να ανταποκριθεί με ολιστικό και διαθεματικό τρόπο στις τρεις προκλήσεις που προσδιορίζονται στο τμήμα 3, προτείνει μια σειρά ενεργειών που θα πρέπει να εφαρμοστούν ή να αναπτυχθούν σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, οι οποίες ομαδοποιούνται σε επτά βασικούς στρατηγικούς στόχους. Ο βαθμός στον οποίο επιτυγχάνονται οι εν λόγω στόχοι και σημειώνεται πρόοδος στην υλοποίηση του σχεδίου δράσης θα αποτελέσουν αντικείμενο συστηματικής παρακολούθησης και αξιολόγησης, και θα ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της αξιολόγησης της νομοθεσίας για την ΑΥΕ.

4.1. Περαιτέρω παγίωση των εθνικών στρατηγικών

Ο συντονιστικός ρόλος της ΕΕ αναγνωρίζεται ευρέως και αντιμετωπίζεται ως αξιόπιστο σημείο αναφοράς. Η αξιολόγηση της στρατηγικής της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία κατά την περίοδο 2007-12 κατέδειξε ότι 27 κράτη μέλη έχουν θεσπίσει εθνικές στρατηγικές για την ΑΥΕ σύμφωνα με την στρατηγική της ΕΕ.

Από τη συνοπτική ανάλυση των εθνικών στρατηγικών προκύπτει ότι, εν γένει, αντανakλούν τις προτεραιότητες που καθορίζονται στη στρατηγική της ΕΕ, με παράλληλη προσαρμογή τους στο αντίστοιχο εθνικό πλαίσιο. Στα περισσότερα κράτη μέλη, τα ενδιαφερόμενα μέρη σε εθνικό επίπεδο τόνισαν τον ρόλο της στρατηγικής της ΕΕ για την ΑΥΕ για να αποτελέσει ο τομέας αυτός πρώτη προτεραιότητα στο εθνικό πολιτικό πρόγραμμα δράσης και να επηρεάζει τις εθνικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Ωστόσο, η ΕΕ μπορεί να διαδραματίσει ισχυρότερο και συστηματικότερο ρόλο στη στήριξη της υλοποίησης των εθνικών στρατηγικών, μέσω του συντονισμού των πολιτικών, της αμοιβαίας μάθησης και της χρήσης της χρηματοδότησης της ΕΕ. Τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν τη δυνατότητα αναθεώρησης των εθνικών στρατηγικών τους βάσει του νέου στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, σε στενή διαβούλευση με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και τους κοινωνικούς εταίρους.

Δράσεις από το 2014 και μετά:

- αναθεώρηση των εθνικών στρατηγικών για την ΑΥΕ βάσει του νέου στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ → κράτη μέλη, σε διαβούλευση με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και τους κοινωνικούς εταίρους·
- δημιουργία βάσης δεδομένων η οποία θα καλύπτει όλα τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για την ΑΥΕ → Επιτροπή σε συνεργασία με τον οργανισμό EU-OSHA· και
- ορισμός σημείων επαφής για τις εθνικές στρατηγικές (κράτη μέλη) τα οποία θα συναντώνται τακτικά με σκοπό την καταγραφή της κατάστασης και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών → Επιτροπή, EU-OSHA, ACSH και SLIC.

4.2. Διευκόλυνση της συμμόρφωσης με τις διατάξεις της νομοθεσίας για την ΑΥΕ, ιδίως από τις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις

Οι ΜΜΕ έχουν περισσότερες δυσκολίες όσον αφορά τη συμμόρφωση προς τις κανονιστικές απαιτήσεις στον τομέα αυτόν. Συνεπώς, η βελτίωση της καθοδήγησης και η παροχή εργαλείων για τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης με τις διατάξεις της νομοθεσίας για την ΑΥΕ είναι καθοριστικής σημασίας. Οι ανάγκες των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων θα ληφθούν υπόψη στις δράσεις εφαρμογής τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο και τα εργαλεία, όπως το OiRA, θα προσαρμοστούν κατάλληλα.

Δράσεις από το 2014 και μετά:

- παροχή χρηματοοικονομικής και τεχνικής υποστήριξης για την εφαρμογή του OiRA και άλλων εργαλείων που βασίζονται στις ΤΠΕ στα κράτη μέλη, με επίκεντρο τους τομείς προτεραιότητας → κράτη μέλη, με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και του οργανισμού EU-OSHA·
- καθοδήγηση και προσδιορισμός παραδειγμάτων ορθής πρακτικής, λαμβάνοντας υπόψη τον ειδικό χαρακτήρα και τις συνθήκες των ΜΜΕ και ιδιαίτερα των πολύ μικρών επιχειρήσεων → Επιτροπή και οργανισμός EU-OSHA·
- προώθηση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών, διαδικασία κατά την οποία οι ΜΜΕ θα έχουν την υποστήριξη μεγαλύτερων επιχειρήσεων στην αλυσίδα ανάδοχος-προμηθευτής-αγοραστής με σκοπό τη βελτίωση της ΑΥΕ → Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και την ACSH· και
- συνέχιση των εκστρατειών ευαισθητοποίησης → Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τον οργανισμό EU-OSHA.

4.3. Καλύτερη επιβολή της νομοθεσίας για την ΑΥΕ από τα κράτη μέλη

Κατά τις επισκέψεις των επιθεωρητών εργασίας είναι συχνά η πρώτη φορά που η εταιρεία και οι εργαζόμενοι λαμβάνουν γνώση των κανονισμών για την ΑΥΕ. Αυτό δείχνει ότι υπάρχουν κενά στην ενημέρωση που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά συστηματικό τρόπο. Είναι πολύ σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι οι επιθεωρητές εργασίας διευκολύνουν τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία και δεν θέτουν εμπόδια στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι επιθεωρήσεις εργασίας, επίσης, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στον εντοπισμό και την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, αν και οι επιθεωρήσεις εστιάζουν πάντα στη συμμόρφωση, θα πρέπει να διαδραματίζουν υποστηρικτικό ρόλο και να είναι επικεντρωμένες σε συγκεκριμένους κινδύνους. Υπάρχουν περίπου 20 000 επιθεωρητές στην ΕΕ — σχεδόν ένας επιθεωρητής ανά 9 000 εργαζομένους που καλύπτονται από τις αντίστοιχες εθνικές επιθεωρήσεις εργασίας²⁸. Πραγματοποιούν περίπου 1 500 000 επιθεωρήσεις ανά έτος²⁹.

Η αποτελεσματικότητα των επιθεωρήσεων εργασίας εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από την πείρα των επιθεωρητών εργασίας και την ικανότητά τους να εκτελέσουν τις εν λόγω επιθεωρήσεις. Η κατάρτιση σε θέματα της ΑΥΕ για τους επιθεωρητές εργασίας, ιδίως σχετικά με τους αναδυόμενους κινδύνους και τις νέες τεχνολογίες, είναι αναγκαία για τη σωστή διεξαγωγή επιθεωρήσεων με βάση τους κινδύνους. Δεδομένων των δημοσιονομικών περιορισμών, τα προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένου του ΕΚΤ) θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν καλύτερα για να παράσχουν στις επιθεωρήσεις εργασίας τους απαραίτητους πόρους. Η ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των επιθεωρήσεων εργασίας σε επίπεδο ΕΕ αποτελεί, και πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί, ένα μέσο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους.

Δράσεις από το 2014 και μετά:

- καταγραφή των πόρων των επιθεωρήσεων εργασίας και αξιολόγηση της ικανότητάς τους να εκτελέσουν τα βασικά τους καθήκοντα για την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ΑΥΕ → Επιτροπή Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας (SLIC)·
- αξιολόγηση του προγράμματος ανταλλαγών/κατάρτισης επιθεωρητών εργασίας και διερεύνηση τρόπων για τη βελτίωση των υφιστάμενων εργαλείων συνεργασίας στο πλαίσιο της SLIC, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες προκλήσεις όσον αφορά την ΑΥΕ → Επιτροπή, σε συνεργασία με την SLIC· και
- αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των κυρώσεων και των διοικητικών προστίμων που επιβάλλονται από τα κράτη μέλη, καθώς και εντοπισμός άλλων

²⁸ Εκθέσεις των εθνικών επιθεωρήσεων εργασίας για το 2011 που έχουν αποσταλεί στη SLIC.

²⁹ Εκθέσεις των εθνικών επιθεωρήσεων εργασίας για το 2009 που έχουν αποσταλεί στη SLIC.

μέτρων «ήπιας επιβολής» και μη παραδοσιακών τρόπων παρακολούθησης της συμμόρφωσης → Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, μέσω της SLIC και της ACSH.

4.4. Απλούστευση της ισχύουσας νομοθεσίας

Σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος REFIT³⁰, απαιτείται συνεχής κοινή προσπάθεια της Επιτροπής, των άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών για την απλούστευση της νομοθεσίας της ΕΕ και την εξάλειψη του περιττού διοικητικού φόρτου. Κατά τα επόμενα έτη, οι προσπάθειες θα εστιαστούν στην αξιολόγηση του κατά πόσον είναι κατάλληλη η υφιστάμενη νομοθεσία για την ΑΥΕ, στην εξέταση τρόπων για τη βελτίωση της εφαρμογής της και στην εξασφάλιση καλύτερης, αποτελεσματικής και ισοδύναμης συμμόρφωσης σε όλα τα κράτη μέλη και τις επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με την οδηγία 89/391/ΕΟΚ, η Επιτροπή διενεργεί εκτενή αξιολόγηση του συνόλου της νομοθεσίας για την ΑΥΕ³¹. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης αυτής, τα κράτη μέλη υπέβαλαν στην Επιτροπή εθνικές εκθέσεις για την εφαρμογή των οδηγιών για την ΑΥΕ. Η Επιτροπή εξετάζει προς το παρόν τις εθνικές εκθέσεις εφαρμογής και θα τις λάβει υπόψη στην αξιολόγηση.

Κατά την αξιολόγηση θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον εντοπισμό ενδεχόμενων απλουστεύσεων και/ή μειώσεων του διοικητικού φόρτου, ιδιαίτερα για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, διατηρώντας ταυτόχρονα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων. Η διαδικασία αυτή αφορά όχι μόνο το δίκαιο της ΕΕ, αλλά και τις εθνικές νομικές και διοικητικές διατάξεις που μεταφέρουν τη νομοθεσία της ΕΕ. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη καλούνται να προβούν σε ανάλογη εξέταση παράλληλα. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, τα οποία θα είναι διαθέσιμα το 2015, θα συνεκτιμηθούν στο πλαίσιο της αναθεώρησης του στρατηγικού πλαισίου το 2016.

Δράσεις από το 2014 και μετά:

- εντοπισμός δυνατοτήτων απλούστευσης και/ή μείωσης περιττού διοικητικού φόρτου, στο πλαίσιο της αξιολόγησης της νομοθεσίας για την ΑΥΕ, και προώθηση του δημόσιου διαλόγου με όλους τους ενδιαφερομένους → Επιτροπή και ACHS·
- προτροπή των κρατών μελών να εντοπίσουν πηγές συγκεκριμένης ρυθμιστικής επιβάρυνσης που δημιουργείται από τη δική τους νομοθεσία για τη μεταφορά της νομοθεσίας για την ΑΥΕ και την εθνική νομοθεσία, και ανάλυση των εθνικών εκθέσεων εφαρμογής, ώστε να εντοπιστούν ορθές πρακτικές και να προωθηθεί η ανταλλαγή πληροφοριών → τα κράτη μέλη σε συνεργασία με την Επιτροπή· και
- αξιολόγηση της κατάστασης των πολύ μικρών επιχειρήσεων από τομείς χαμηλού κινδύνου και εξέταση τρόπων απλούστευσης της υλοποίησης της αξιολόγησης κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της τεκμηρίωσης → Επιτροπή.

³⁰ COM(2013) 685 final.

³¹ Σύμφωνα με το άρθρο 17α της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία, ΕΕ L 183 της 29.6.1989, σ. 1.

4.5. Αντιμετώπιση της γήρανσης του εργατικού δυναμικού, αναδυόμενοι νέοι κίνδυνοι, πρόληψη επαγγελματικών και συνδεδεμένων με την εργασία ασθενειών

Οι μεταβαλλόμενες τεχνολογίες, τα νέα προϊόντα και η διάθεση στην αγορά νέων χημικών καθιστούν αναγκαία τη συγκέντρωση και την αξιολόγηση τεκμηριωμένων επιστημονικών στοιχείων, για τον εντοπισμό τρόπων βέλτιστης αντιμετώπισης αναδυόμενων νέων κινδύνων. Για τον σκοπό αυτό, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, ιδίως η Επιτροπή, πρέπει να αξιοποιήσουν το μέγιστο διαθέσιμο επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης.

Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους κινδύνους που πλήττουν κυρίως ηλικιακές ομάδες, ανάπηρους εργαζομένους και γυναίκες, ενώ απαιτείται και στοχευμένη δράση. Το πιλοτικό σχέδιο για την ΑΥΕ για τους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένους θα εντοπίσει τρόπους προώθησης της σωματικής και ψυχικής υγείας των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Επίσης, θα παράσχει παραδείγματα ορθής πρακτικής και θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών³². Το κοινό πρόγραμμα για αυτόνομη διαβίωση υποβοηθούμενη από το περιβάλλον συμβάλλει στην αντιμετώπιση της πρόκλησης της γήρανσης του εργατικού δυναμικού.

Η αξιολόγηση νέων αναδυόμενων κινδύνων, βάσει επιστημονικών στοιχείων, και η διάδοση των αποτελεσμάτων θα αποτελέσουν κρίσιμα στοιχεία της εκ των υστέρων αξιολόγησης της ισχύουσας νομοθεσίας για την ΑΥΕ.

Δράσεις από το 2014 και μετά:

- δημιουργία δικτύου επαγγελματιών και επιστημόνων στο χώρο της ΑΥΕ και την εκτίμηση της ανάγκης δημιουργίας ενός ανεξάρτητου επιστημονικού συμβουλευτικού φορέα, ο οποίος θα συνεισφέρει τις συστάσεις του στο έργο της Επιτροπής → Επιτροπή·
- συμβολή στη διάδοση των πορισμάτων του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Κινδύνων στους διάφορους ενδιαφερομένους → Επιτροπή σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA)·
- προώθηση του εντοπισμού και της ανταλλαγής ορθών πρακτικών σχετικά με τρόπους βελτίωσης των συνθηκών ΑΥΕ για ειδικές κατηγορίες εργαζομένων, όπως οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι, οι άπειροι νέοι σε ηλικία εργαζόμενοι (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απασχολούνται με διάφορες μορφές προσωρινών συμβάσεων), οι μαθητευόμενοι, οι εργαζόμενοι με αναπηρίες και οι γυναίκες → EU-OSHA·
- προώθηση μέτρων αποκατάστασης και επανένταξης, με την υλοποίηση των αποτελεσμάτων του πιλοτικού σχεδίου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τους μεγαλύτερους σε ηλικία εργαζομένους και της εκστρατείας «Ασφαλείς και Υγιείς Χώροι Εργασίας» το 2016-17 → Επιτροπή σε συνεργασία με τον EU-OSHA· και
- εντοπισμός και διάδοση ορθών πρακτικών για την πρόληψη προβλημάτων για την ψυχική υγεία κατά την εργασία → EU-OSHA.

4.6. Βελτίωση της συλλογής στατιστικών στοιχείων και ανάπτυξη της βάσης πληροφοριών

Για την χάραξη πολιτικής που να βασίζεται σε πραγματικά στοιχεία, είναι σημαντικό να συλλέγονται αξιόπιστα, επίκαιρα και συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία σχετικά με ατυχήματα και ασθένειες που σχετίζονται με την εργασία, καθώς και στοιχεία για την έκθεση κατά την

³² https://osha.europa.eu/en/priority_groups/ageingworkers/ep-osh-project.

εργασία, και τα προβλήματα υγείας που συνδέονται με την εργασία, και να αναλύονται το κόστος και τα οφέλη στον τομέα της ΑΥΕ. Όσον αφορά τα εργατικά ατυχήματα, ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 349/2011 της Επιτροπής³³ καθορίζει την ετήσια συλλογή δεδομένων, αρχής γενομένης από το 2013. Εξακολουθούν, ωστόσο, να υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά τα στοιχεία για την επαγγελματική έκθεση και τα προβλήματα υγείας που συνδέονται με την εργασία. Ως εκ τούτου, είναι ακόμη δύσκολο να συγκριθούν οι επιδόσεις των κρατών μελών όσον αφορά την ΑΥΕ και να συναχθούν από την εν λόγω σύγκριση πολιτικά συμπεράσματα βάσει πραγματικών στοιχείων. Η κατάσταση είναι ιδιαίτερα σύνθετη όσον αφορά τις επαγγελματικές ασθένειες και τις ασθένειες που συνδέονται με την εργασία.

Επομένως, οι εθνικοί εμπειρογνώμονες και οι εμπειρογνώμονες της ΕΕ σε θέματα στατιστικών θα πρέπει να συνεργαστούν και να εντείνουν τις προσπάθειες για τη βελτίωση της συλλογής στοιχείων και την ανάπτυξη κοινών προσεγγίσεων για τον εντοπισμό και τη μέτρηση των κινδύνων για την υγεία των εργαζομένων, λαμβάνοντας ταυτόχρονα δεόντως υπόψη το αντίστοιχο διοικητικό κόστος για τις επιχειρήσεις και τις εθνικές διοικήσεις.

Δράσεις από το 2014 και μετά:

- αξιολόγηση της ποιότητας των στοιχείων για τα εργατικά ατυχήματα που διαβιβάζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της συλλογής στοιχείων για τις ευρωπαϊκές στατιστικές για τα εργατικά ατυχήματα (ESAW), με στόχο τη βελτίωση της κάλυψης, της αξιοπιστίας, της συγκρισιμότητας και της επικαιρότητας → Επιτροπή και αρμόδιες εθνικές αρχές·
- έως το τέλος του 2016, διερεύνηση διάφορων επιλογών για τη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της συγκρισιμότητας των στοιχείων για τις επαγγελματικές ασθένειες σε επίπεδο ΕΕ και εκτίμηση της σκοπιμότητας μιας απλουστευμένης διαβίβασης δεδομένων → Επιτροπή και αρμόδιες εθνικές αρχές·
- έναρξη συζητήσεων στο πλαίσιο της ACSH, με γνωμοδοτήσεις εθνικών εμπειρογνώμων, με σκοπό την έκδοση συστάσεων για τη δημιουργία κοινής βάσης δεδομένων για τις επαγγελματικές ασθένειες → Επιτροπή → ACSH και εθνικοί εμπειρογνώμονες·
- πριν από το 2016, διερεύνηση επιλογών για τη βελτίωση της ενημέρωσης σχετικά με το κόστος και τα οφέλη στον τομέα της ΑΥΕ· και
- πριν από το 2016, ανάπτυξη μηχανισμού για την παρακολούθηση της εφαρμογής του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ 2014-2020, συμπεριλαμβανομένων δεικτών πολιτικής και επιδόσεων, με την αξιοποίηση του πίνακα αποτελεσμάτων για τη στρατηγική του 2009 → Επιτροπή και ACSH.

4.7. Βελτίωση του συντονισμού των προσπαθειών σε επίπεδο ΕΕ και διεθνές επίπεδο στον τομέα της ΑΥΕ και συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς

Σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η ΕΕ έχει κάθε συμφέρον για τη βελτίωση των εργασιακών προτύπων και της αποτελεσματικής εφαρμογής τους σε ολόκληρο τον κόσμο, ενεργώντας πολυμερώς, σε συνεργασία με τους αρμόδιους διεθνείς φορείς, και διμερώς, στο πλαίσιο των σχέσεων της με τρίτες χώρες. Πρέπει επίσης να υποστηρίζει τις υποψήφιες χώρες και τις δυνάμει υποψήφιες χώρες να ευθυγραμμίσουν τη διαρθρωτική ικανότητα και τη νομοθεσία τους με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ.

³³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 349/2011 της Επιτροπής, της 11ης Απριλίου 2011, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1338/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινοτικές στατιστικές στους τομείς της δημόσιας υγείας και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, όσον αφορά τις στατιστικές για τα εργατικά ατυχήματα, ΕΕ L 97 της 12.4.2011, σ. 3.

Ο ρόλος της πολιτικής της ΕΕ για την ΑΥΕ ως σημείου συγκριτικής αναφοράς αναγνωρίζεται ευρέως από τους διεθνείς εταίρους και παρατηρητές. Αυτό αντανακλάται στην ταχεία επέκταση της διμερούς συνεργασίας κατά τα τελευταία έτη, όχι μόνο με τους παραδοσιακούς εταίρους από αναπτυγμένες οικονομίες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά, επίσης και κυρίως, με νέους εταίρους από αναδυόμενες οικονομίες όπως η Κίνα και η Ινδία.

Η Επιτροπή μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη μείωση των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών σε παγκόσμιο επίπεδο. Με βάση τις τρέχουσες προσπάθειες συνεργασίας, απαιτείται κοινή προσπάθεια από την ΕΕ, σε συνεργασία με τη ΔΟΕ, ειδικότερα, και άλλους εξειδικευμένους οργανισμούς, όπως η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων εντός και, κυρίως, εκτός της ΕΕ. Απαιτείται βελτιωμένη επιχειρησιακή συνεργασία, ώστε να εξασφαλιστεί η συνεπής και συνεκτική προσέγγιση και να αξιοποιηθούν καλύτερα οι συνέργειες σε επίπεδο ΕΕ και σε διεθνές επίπεδο.

Δράσεις από το 2014 και μετά:

- συνέχιση της στήριξης των υπονήφιων χωρών κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων προσχώρησης, όσον αφορά το κεφάλαιο 19 και των εν δυνάμει υπονήφιων χωρών που επωφελούνται από την συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης, στις προσπάθειές τους να ευθυγραμμίσουν τη νομοθεσία τους για την ΑΥΕ με το δίκαιο της ΕΕ → Επιτροπή·
- ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της ΑΥΕ, ιδίως με την ΔΟΕ, αλλά και την ΠΟΥ και τον ΟΟΣΑ → Επιτροπή·
- έναρξη της ανασκόπησης του μνημονίου συμφωνίας με την ΔΟΕ, για να συνεκτιμηθεί περισσότερο η πολιτική στον τομέα της ΑΥΕ → Επιτροπή·
- συμβολή στην υλοποίηση του κεφαλαίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη των συμφωνιών της ΕΕ για το ελεύθερο εμπόριο και τις επενδύσεις όσον αφορά την ΑΥΕ και τις συνθήκες εργασίας → Επιτροπή·
- αντιμετώπιση, κυρίως από κοινού με τη ΔΟΕ, κενών όσον αφορά την ΑΥΕ στο πλαίσιο της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού και συμβολή στις πρωτοβουλίες της G20 σχετικά με τη δημιουργία ασφαλέστερων χώρων εργασίας → Επιτροπή· και
- ενίσχυση της τρέχουσας συνεργασίας και του διαλόγου για θέματα ΑΥΕ με στρατηγικούς εταίρους → Επιτροπή.

5. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΕ

5.1. Νομοθεσία

Η νομοθεσία έχει αποδείξει την αξία της, όσον αφορά την παροχή στην ΕΕ ενός κοινού συνόλου ορισμών, προτύπων, μεθόδων και εργαλείων πρόληψης στον τομέα της ΑΥΕ. Η ύπαρξη ενός νομοθετικού πλαισίου για την ΑΥΕ σε επίπεδο ΕΕ είναι αποφασιστικής σημασίας για την εξασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων και για τη δημιουργία ομοιόμορφων συνθηκών για όλες τις εταιρείες, ανεξάρτητα από το μέγεθος, την έδρα ή τον τομέα δραστηριότητάς τους. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η εκπλήρωση των νομικών υποχρεώσεων και τα μέτρα επιβολής της νομοθεσίας που λαμβάνονται από τους φορείς ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των επιθεωρήσεων εργασίας, παραμένουν τα βασικά στοιχεία της διαχείρισης της ΑΥΕ στην πλειονότητα των επιχειρήσεων.³⁴

³⁴ Ευρωπαϊκή έρευνα για τους νέους και τους αναδυόμενους κινδύνους στις επιχειρήσεις (ESENTER) — Διαχείριση της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία, Έκθεση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Κινδύνων 2010.

Ωστόσο, με δεδομένη την πληθώρα των καταστάσεων στην πράξη, από άποψη μεγέθους της εταιρείας και διαφορετικότητας του εργατικού δυναμικού, και την ανάγκη για σχεδιασμό στοχοθετημένων και αποτελεσματικών μέτρων πολιτικής, θα πρέπει, επίσης, να αξιοποιηθούν και μη νομοθετικά εργαλεία, ώστε να υπάρξει αποτέλεσμα στην πράξη. Σε αυτά περιλαμβάνονται η συγκριτική αξιολόγηση, ο εντοπισμός και η ανταλλαγή ορθών πρακτικών, η ευαισθητοποίηση, ο καθορισμός εθελοντικών προτύπων και τα φιλικά προς τον χρήστη εργαλεία ΤΠ.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ΑΥΕ από τα κράτη μέλη, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση. Τα αποτελέσματα της τρέχουσας αξιολόγησης της νομοθεσίας της ΕΕ για την ΑΥΕ θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση μελλοντικών πρωτοβουλιών της Επιτροπής.

5.2. Πόροι της ΕΕ

Επί του παρόντος, 13 κράτη μέλη της ΕΕ αξιοποιούν το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) για τη βελτίωση των εθνικών τους πολιτικών στον τομέα της ΑΥΕ. Τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιούν το ΕΚΤ και άλλα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία (ΕΔΕΤ) για τη χρηματοδότηση δράσεων που συνδέονται με την ΑΥΕ. Για την περίοδο προγραμματισμού 2014-20, η χρηματοδότηση από το ΕΚΤ θα διατίθεται για τη στήριξη δράσεων που αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στην κοινωνική ένταξη, κυρίως μέσω των εξής:

- της επενδυτικής προτεραιότητας για την «προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή», με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή καινοτόμων και πιο παραγωγικών τρόπων οργάνωσης της εργασίας, συμπεριλαμβανομένων της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, της κατάρτισης, των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, της ενσωμάτωσης ορθών πρακτικών κ.λπ.
- της υγιέστερης παράτασης του επαγγελματικού βίου με την ανάπτυξη και την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση ενός υγιούς περιβάλλοντος και ψυχικής ευεξίας στην εργασία. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της επενδυτικής προτεραιότητας για την «ενεργό και υγιή γήρανση».
- της υποστήριξης της πρόσληψης και της επιστροφής στην εργασία των ατόμων με χρόνιες ή σπάνιες νόσους, αναπηρίες ή ψυχικές διαταραχές, μέσω ολοκληρωμένων διαδικασιών που συνδυάζουν διάφορες μορφές μέτρων για την απασχολησιμότητα, όπως η εξατομικευμένη υποστήριξη, η παροχή συμβουλών, η καθοδήγηση, η πρόσβαση στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και η πρόσβαση σε υπηρεσίες, ιδίως τις υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες.
- της ανάπτυξης και εφαρμογής μέτρων για την προώθηση ενός υγιεινού τρόπου ζωής και την αντιμετώπιση καθοριστικών παραγόντων της υγείας επαγγελματικής/περιβαλλοντικής προέλευσης (π.χ. έκθεση σε τοξικές ουσίες, παθητικό κάπνισμα) που συνδέονται με ασθένειες, συμπεριλαμβανομένου του καρκίνου.
- της στήριξης δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης/δραστηριοτήτων κατάρτισης που απευθύνονται στους επιθεωρητές εργασίας, έτσι ώστε να βελτιωθούν οι γνώσεις/δεξιότητες και η διοικητική ικανότητα για την αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.
- της υποστήριξης δραστηριοτήτων κατάρτισης που πραγματοποιούνται από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις όσον αφορά την εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη του ΟίΡΑ και άλλων εργαλείων της ΤΠ.

Επιπλέον, το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Απασχόληση και κοινωνική καινοτομία» (EaSI) θα αξιοποιηθεί για τη στήριξη δράσεων για την προώθηση της συνεργασίας, της επικοινωνίας και της συλλογής εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα της ΑΥΕ.

Το νέο πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία για την περίοδο 2014-2020 («Ορίζοντας 2020»³⁵) θα παρέχει δυνατότητες χρηματοδότησης για να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές προκλήσεις για την υγεία, τη δημογραφική εξέλιξη και την ευημερία. Οι τομείς προτεραιότητας περιλαμβάνουν:

- την κατανόηση της υγείας·
- τη γήρανση και τις ασθένειες·
- τη βελτίωση της ενεργού και υγιούς γήρανσης·
- την αποτελεσματική προαγωγή της υγείας·
- την πρόληψη νόσων· και
- την ετοιμότητα και τον έλεγχο ασφάλειας.

Οι τομείς αυτοί αντικατοπτρίζουν την ανάγκη για «μεταβιβαστική», ολοκληρωμένη προσέγγιση των προκλήσεων, παρέχοντας υποστήριξη τόσο σε δραστηριότητες μακροπρόθεσμης και μεσοπρόθεσμης έρευνας όσο και σε βραχυπρόθεσμες δραστηριότητες καινοτομίας.

Στις περιφέρειες προτάθηκε, ως ένας από τους τομείς προτεραιότητας για χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), να εστιάσουν σε καινοτομίες που θα βασίζονται στις ΤΠΕ και θα αφορούν την ενεργό και υγιή γήρανση. Ο συνδυασμός και οι συνέργειες με την Ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας με θέμα την ενεργό και υγιή γήρανση και με το (δεύτερο) πρόγραμμα για αυτόνομη διαβίωση υποβοηθούμενη από το περιβάλλον παρέχουν περισσότερες δυνατότητες χρηματοδότησης και ανάπτυξης της αγοράς.

5.3. Κοινωνικός διάλογος

Σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή των πολιτικών για την ΑΥΕ και για την προώθηση ενός ασφαλούς και υγιούς περιβάλλοντος στην Ευρώπη. Οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ έχουν αποδείξει ότι είναι σε θέση να βρουν απαντήσεις που να ανταποκρίνονται τόσο στα συμφέροντα των εργαζομένων όσο και σε αυτά των επιχειρήσεων και έχουν συνεισφέρει άμεσα στην υλοποίηση των στρατηγικών της ΕΕ στον τομέα αυτό. Οι συμφωνίες των κοινωνικών εταίρων της ΕΕ (π.χ. η διεπαγγελματική συμφωνία για το κρυσταλλικό πυρίτιο και οι τομεακές συμφωνίες σχετικά με τη χρήση αιχμηρών αντικειμένων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και σχετικά με τις συνθήκες εργασίας στον τομέα της ναυτιλίας) εφαρμόζονται αυτόνομα ή μέσω της νομοθεσίας³⁶, ενώ άλλες πρωτοβουλίες των κοινωνικών εταίρων έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει το έργο των κοινωνικών εταίρων της ΕΕ και των εθνικών τους μελών σε σχέση με τις πολιτικές για την ΑΥΕ, στο πλαίσιο των αυτόνομων προγραμμάτων εργασίας. Καλεί τις επιτροπές κοινωνικού διαλόγου να εξετάσουν τρόπους για την αποτελεσματική προσέγγιση πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων και για την

³⁵ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζοντας 2020» (2014-20), COM(2011) 809 τελικό.

³⁶ Στην περίπτωση της εφαρμογής μέσω της νομοθεσίας, μετά από αξιολόγηση που πραγματοποιεί η Επιτροπή, η οποία εξετάζει την αντιπροσωπευτικότητα, τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία της ΕΕ, και τον αντίκτυπο στις ΜΜΕ, καθώς και την ανάλυση κόστους/οφέλους όπου ενδείκνυται.

ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων για την ΑΥΕ. Οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ καλούνται, επίσης, να συμβάλλουν στη διαρκή αξιολόγηση του νομοθετικού κεκτημένου της ΕΕ.

Υπάρχει ανάγκη να ενισχυθούν οι συνέργειες ανάμεσα στα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου σε διεπαγγελματικό ή τομεακό επίπεδο και στην υλοποίηση των στρατηγικών προτεραιοτήτων της ΕΕ για την ΑΥΕ, με πλήρη σεβασμό της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.

Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η οικειοποίηση από τους κοινωνικούς εταίρους του παρόντος στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής τους στον σχεδιασμό και την υλοποίηση συγκεκριμένων πρωτοβουλιών σε επίπεδο ΕΕ, σε εθνικό και τοπικό και στον χώρο εργασίας. Η τριμερής συμβουλευτική επιτροπή για την ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία και οι δομές του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό.

5.4. Επικοινωνία και ενημέρωση

Η επιτυχία κάθε πολιτικής για την ΑΥΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αποτελεσματικότητα των διαύλων επικοινωνίας και των μέσων που χρησιμοποιούνται για την προσέγγιση των διάφορων εμπλεκομένων, από τους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής έως τους ίδιους τους εργαζομένους.

Τα μέσα επικοινωνίας, όπως το διαδίκτυο, οι διαδικτυακές εφαρμογές και τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν ένα φάσμα πιθανών εργαλείων τα οποία πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω και τα οποία ενδέχεται να είναι πιο αποτελεσματικά, σε σχέση με συμβατικά μέσα, για την προσέγγιση των νέων σε ηλικία εργαζομένων. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει την ευρύτερη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, των εμπειρογνομόνων σε θέματα ΑΥΕ, των εκπροσώπων πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων και επαγγελματικών ενώσεων, στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την ΑΥΕ.

Ο EU-OSHA, διαδραματίζει καίριο ρόλο στη συλλογή και τη διάδοση των σχετικών πληροφοριών για την ΑΥΕ, τη διευκόλυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και την ανάπτυξη εκστρατειών ευαισθητοποίησης και, συνεπώς, συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή της πολιτικής για την ΑΥΕ σε επίπεδο ΕΕ. Η δημιουργία από τον EU-OSHA μιας βάσης δεδομένων ορθών πρακτικών σχετικά με την ΑΥΕ θα συμβάλει στην καλύτερη εφαρμογή των πολιτικών για την ΑΥΕ από τις επιχειρήσεις. Ο EU-OSHA θα συνεχίσει να διενεργεί πανευρωπαϊκές εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με την ΑΥΕ και θα εξασφαλίσει καλύτερη αλληλεπίδραση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

5.5. Συνέργειες με άλλους τομείς πολιτικής

Η δημόσια πολιτική σε άλλους τομείς μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση του περιβάλλοντος εργασίας. Οι πιθανές συνέργειες με την πολιτική για την ΑΥΕ πρέπει να διερευνηθούν πιο ενεργά. Οι βασικοί τομείς για το θέμα αυτό είναι οι εξής:

- Παιδεία: Η ευαισθητοποίηση για την ΑΥΕ ξεκινά στο σχολείο. Έχουν υποβληθεί συστάσεις για την καλύτερη ενσωμάτωση θεμάτων που αφορούν την ΑΥΕ στα σχολικά προγράμματα (ιδίως στην επαγγελματική κατάρτιση), καθώς και για την καλύτερη προώθηση της ψυχικής υγείας και ευεξίας³⁷. Υπήρξαν επιτυχή δοκιμαστικά

³⁷ ΟΟΣΑ (2012), *Sick on the Job? Myths and Realities about Mental Health and Work, Mental Health and Work*.

έργα³⁸, όμως τα αποτελέσματά τους πρέπει να προβληθούν περισσότερο. Πρέπει να συνεχιστεί η ενημέρωση και η κατάρτιση των επιχειρηματιών·

- Έρευνα: Έχουν καθοριστεί οι ερευνητικές προτεραιότητες για την ΑΥΕ, εστιάζοντας στον αντίκτυπο της γήρανσης του πληθυσμού, στην παγκοσμιοποίηση, στις νέες τεχνολογίες και στις επαγγελματικές ασθένειες, τις ασθένειες που συνδέονται με την εργασία και τις αναπηρίες. Πρέπει να προβληθούν περισσότερο τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας και να ενσωματωθούν περισσότερο στη διαδικασία χάραξης πολιτικής.
- Δημόσια υγεία: Χρειάζεται καλύτερος συντονισμός ανάμεσα στους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής στον τομέα αυτό, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν τα υφιστάμενα προγράμματα και οι κατευθυντήριες γραμμές και να αναπτυχθούν συνέργειες. Υπάρχει ανάγκη συνεργασίας με τους βασικούς ενδιαφερομένους (τελικούς χρήστες, δημόσιες αρχές, βιομηχανία), μέσω της κοινής δράσης για την ψυχική υγεία και την ευεξία, καθώς και στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας με θέμα την ενεργό και υγιή γήρανση³⁹. Με τον τρόπο αυτό θα βελτιωθούν οι συνθήκες για την ενσωμάτωση της καινοτομίας και των επενδύσεων στον τομέα της καινοτομίας·
- Περιβάλλον: Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να αυξηθεί η συμπληρωματικότητα και η συνοχή ανάμεσα στην περιβαλλοντική πολιτική και την προστασία των εργαζομένων, αφού ο χώρος εργασίας μπορεί να θεωρηθεί μικροπεριβάλλον, όπου μπορεί να σημειωθεί έκθεση σε επικίνδυνες ουσίες, αν και σε συγκεκριμένα επίπεδα και με συγκεκριμένες καθοριστικούς παράγοντες·
- Βιομηχανική πολιτική: Απλές λύσεις, όπως οι οδηγίες για την αποφυγή ατυχημάτων ή η ένδειξη έκθεσης σε κραδασμούς, μπορούν να βοηθήσουν τις ΜΜΕ να εφαρμόσουν μέτρα ΑΥΕ με οικονομικά πιο αποτελεσματικό τρόπο, καθώς δεν θα χρειάζεται να προσλαμβάνουν εμπειρογνώμονες σε θέματα ΑΥΕ για τη διενέργεια αξιολογήσεων. Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να ενισχυθούν η συνοχή και η δημιουργία συνεργειών μεταξύ της βιομηχανικής πολιτικής και της πολιτικής για την προστασία των εργαζομένων, ιδίως σε σχέση με τις χημικές ουσίες.
- Ισότητα: Η πολιτική για την ΑΥΕ μπορεί να συμβάλει στην καταπολέμηση των διακρίσεων και στην προώθηση των ίσων ευκαιριών στις πολιτικές της ΕΕ, ιδίως με την προώθηση της ορθής εφαρμογής της οδηγίας 2000/78/ΕΚ⁴⁰, η οποία αφορά την προστασία της υγείας και την ασφάλεια στην εργασία και της οδηγίας 2006/54/ΕΚ⁴¹, η οποία απαγορεύει τη δυσμενή μεταχείριση των γυναικών στο χώρο εργασίας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας.

6. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΕ

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει ένα πλαίσιο δράσης, συνεργασίας και ανταλλαγής ορθών πρακτικών στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία για το 2014-20, το οποίο μπορεί να υλοποιηθεί μόνο με την ενεργό συνεργασία των εθνικών αρχών και των

³⁸ Η ενσωμάτωση της ΑΥΕ στην εκπαίδευση αποτελεί βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη ενός πνεύματος πρόληψης, διδάσκοντας τα παιδιά και τους νέους ενηλίκους να ζουν και να εργάζονται με ασφάλεια. Ο EU-OSHA διαθέτει πολλές πληροφορίες ορθής πρακτικής στον τομέα αυτό. <https://osha.europa.eu/en/topics/osheeducation>.

³⁹ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=active-healthy-ageing&pg=about.

⁴⁰ Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, ΕΕ L 303 της 2.12.2000.

⁴¹ Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (αναδιατύπωση), ΕΕ L 204 της 26.7.2006, σ. 23.

κοινωνικών εταίρων. Η Επιτροπή, συνεπώς, θα προβεί σε ανοιχτή δημόσια συζήτηση με τους βασικούς ενδιαφερομένους στο πλαίσιο των οικείων φόρουμ σχετικά με τις απόψεις και προτάσεις που περιέχονται στην παρούσα ανακοίνωση και θα τους συμπεριλάβει στις δράσεις εφαρμογής ανάλογα με την περίπτωση. Θα δοθεί ιδιαίτερη σημασία στις απόψεις που εκφράστηκαν από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τους κοινωνικούς εταίρους, τις εξειδικευμένες επιτροπές όπως η ACSH και η SLIC, και από τον EU-OSHA.

Το στρατηγικό αυτό πλαίσιο θα αναθεωρηθεί το 2016 με βάση τα αποτελέσματα της εκ των υστέρων αξιολόγησης του κεκτημένου του EU-OSHA και την πρόοδο σχετικά με την εφαρμογή του.

Η Επιτροπή θα διασφαλίσει την κατάλληλη παρακολούθηση της εφαρμογής του στρατηγικού πλαισίου, κάνοντας χρήση των υφιστάμενων φόρουμ και με την πλήρη συμμετοχή των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και όλων των ενδιαφερομένων.